

International Journal of **Kannada** Research

www.kannadajournal.com

ISSN: 2454-5813
IJKR 2018; 4(3): 60-62
© 2018 IJKR
www.kannadajournal.com
Received: 11-05-2018
Accepted: 12-06-2018

Soumyalatha. P
Associate Professor of Kannada,
Dr. G. Shankar Govt. Womens
First Grade College Ajjarkadu,
Udupi, Karnataka, India

ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರ ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ

Soumyalatha P

ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಥವಾ ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಪರಿಸರ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಬಂಡವಾಳದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಭಾವ ಸಹಜ. ಕಾಲಭರ್ತಿಯಿಂದ ಕವಿ, ಕವಿಗಳಿಂದ ಕೃತಿಯೊಂದು ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತದೆಂಬ ಮಾತು ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದುದು. ಮಾನವಂತಿಕೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ನೋವು-ನಲಿವುಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಅವನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಹೌದು. ಈ ಸಂದನೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ದಾಖಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅವರವರ ಹುಟ್ಟೂರು ಅವರವರ ಪಾಲಿಗೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ಜಗತ್ತು. ಭಾವಕೋಶಗಳೂ ಅನುಭವಕೋಶಗಳೂ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು ಆ ಊರಿನ ಬಾಲ್ಯದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ. ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರ ಊರು. ಅವರ ಹೆಸರಿನ ಜೊತೆ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಊರು.

ಮಂಜೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಭಾರತದ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟವರು ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳು. ಇವರು ಮಂಗಳೂರಿನವರು. ಇವರ ತಾಯಿಯ ತವರುಮನೆ ಮಂಜೇಶ್ವರ. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಅಲ್ಲಿನ ಸರಕಾರಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯೇಟ್ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮುಗಿಸಿ ಮುಂದಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮದರಾಸಿಗೆ ಪಯಣ. ಮದರಾಸಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾರದೆ ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗೆ ಹೆಗಲು ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಮೂಲ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಪೈಯವರು ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇವರ ಮನೆಮಾತು ಕೊಂಕಣಿ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ. ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಇವರು ಕೊಡುವ ಕಾರಣ ಸೂಕ್ತವಾದುದು.

"ನಾನು ಎರಡು ತಾಯಂದಿರ ಕೂಸು. ಕೊಂಕಣಿ ನನ್ನ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ. ಕನ್ನಡ ಸಾಕು ತಾಯಿ. ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಸಾಕಿತ್ತು, ನಾನು ನನ್ನ ತಾಯ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆನೇನೋ. ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿಲ್ಲ; ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಳು. ಆ ದಾಯಿಯಾದರೆ ಪಯಸ್ವಿನಿ. ತಾಯಿಗೂ ಮಿಕ್ಕ ಅಳ್ತಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಹಾಲುಣಿಸಿದಳು" ಎಂಬ ಮಾತು ಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪೈಯವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮೆಚ್ಚುವಂತದ್ದು. ಇವರ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಏನೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಬಂದರೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕವನ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಪೈಯವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಒಬ್ಬ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿ. ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಇವರದು ಸಮಾನ ಸಿದ್ಧಿ. ಇವರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಾವ್ಯ ಸಿದ್ಧಿ ಆರಂಭವಾದುದೇ ಕವನದಿಂದ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಸರಕಾರ ಇವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದುದು ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿಯಾಗಿ. ಸಾಹಿತ್ಯೋಪಾಸನೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರ ಬದುಕಿನ ಮೂಲಸೆಲೆ. ಕುವೆಂಪು ಇವರನ್ನು 'ತಾವೊಂದು ಗೊಮ್ಮಟ ಸಮ ಮಹಾಕಾವ್ಯ' ಎಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪೈಯವರ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಗಿಳಿವಿಂಡು' ನಂದಾದೀಪ 'ಹೃದಯರಂಗ' 'ವಿಟಂಕ್' ಇವರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ಅಲ್ಲದೆ 'ಗೊಲ್ಲೊಥಾ' 'ವೈಶಾಖಿ' 'ಪ್ರಭಾಸ' ಮತ್ತು 'ದೆಹಲಿ' ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣಿ ಕವನಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೧೨೦ ಕವನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕವಿತ್ವ ಶಕ್ತಿ ಪೈಯವರದು. ಕವಿಯ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡದ್ದು 'ಗಿಳಿವಿಂಡು' ಮಾತ್ರ. ೧೯೦೦ರಿಂದಲೇ ಇವರು ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ೧೯೨೨ರಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿ ಕೃಷ್ಣಾಬಾಯಿ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಅವರ ನೆನಪಿಗೆ ಬಾಷ್ಪಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಬರೆದ ಕವನಗಳು 'ನಂದಾದೀಪ'ದಲ್ಲಿವೆ. ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಗೀತಾಂಜಲಿ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

Correspondence
Associate Professor of Kannada,
Dr. G. Shankar Govt. Womens
First Grade College Ajjarkadu,
Udupi, Karnataka, India

ಮಹಾತ್ಮರ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳು ಈ ಕವಿಯ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿವೆ. ಪೈಯವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮುಖ್ಯನಿಲೆಯೆಂದರೆ ದೈವಭಕ್ತಿ, ದೇಶಭಕ್ತಿ, ಗುರುಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ನಿಸರ್ಗಪ್ರೀತಿ. ಪ್ರಕೃತಿ ಅಥವಾ ನಿಸರ್ಗ ಎಂದಾಗ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಅನೇಕ. ಆಕಾಶ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಕಾಡು, ಕಡಲು, ಮಂದಮಾರುತ, ಕೆರೆ, ನದಿ, ಹೂ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವೆಲ್ಲ ಬರಹಗಾರರನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ಸತ್ಯ. ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ತೊಡಗಿ ಆಧುನಿಕದ ವರೆಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕವಿಯೂ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನವೋದಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವರ್ಣನೆಗಳು ವಿರಳ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ನಿಸರ್ಗವೆನ್ನುವುದು ಭಗವಂತನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಒಂದು ಅಂಶವೆನ್ನುವುದು ಇವರ ಗ್ರಹಿಕೆ. 'ಗಿಳಿಬಿಂಡು' ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕವನಸಂಕಲನ. ಅನುವಾದ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕವನಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಇದು ಹೊಸ ಕಾವ್ಯಪದ್ಧತಿಗೆ ಹೆದ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕೃತಿ. ಪ್ರಾಸತ್ಯಾಗದ ದಿಟ್ಟಹೆಜ್ಜೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಸಾನೆಟ್ಟಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪಂಕ್ತಿಯ ವೃತ್ತವನ್ನು ಬರೆದ ಹೊಸತನ, ಹೊಸ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಈ ಸಂಕಲನ ಗಮನಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಸ್ವರ್ಗ, ಕೈಲಾಸ, ವೈಕುಂಠ ಇವೆಲ್ಲಾ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆಯೆನ್ನುವುದು ಪೈಯವರ ಧೋರಣೆ. ಈ ವಿಚಾರ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ.

"ತನ್ನೊಲಶೇಷ ಜೀವಿಗಳನೋವುತ
ನೋಯಿಸದಿರ್ಪರಾವಗಂ
ಧರ್ಮಸಮಸ್ತದೊಳ ಸದೃಶನೀಶ್ವರನೆಂದರಿರ್ದಿರ್ಪರಾವಗಂ
ತಾಯಿಗಳಿಗಾಗಿ ಬಾಳ್ತಳೆದು ಬಾಳ್ಗಳೆದುಂ
ಬದುಕಿರ್ಪರಾವಗಂ
ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟಮಿಂಗಡಲವೆಲ್ಲಿವರೆಲ್ಲಿಹರಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ?"

ಜನನೀ ಜನ್ಮಭೂಮಿಶ್ಚ ಸ್ವರ್ಗದಪಿ ಗರೀಯಸಿ ಎನ್ನುವ ಮಾತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸ್ವರ್ಗವನ್ನರಸಿ ನಾವೆಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜೀವಾನುಕಂಪ, ಸಮಾನತೆಯ ಭಾವ, ಧರ್ಮಸಮನ್ವಯತೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗವಿದೆಯೆನ್ನುವುದು ಕವಿಯ ಧೋರಣೆ. ಇದೇ ಗ್ರಹಿಕೆ 'ಕನ್ನಡಿಗರ ತಾಯಿ'ಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಾಡನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಏಕಾಗ್ರತೆಯೊಂದಿಗೆ "ಜೇನು ಸುರಿವ ಹಾಲು ಹರಿವ ದಿವಂ ಭೂಮಿಗಿಳಿದುದೇ? ಎನ್ನು ಸಾಲಿನೊಂದಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವೇ ಭೂಮಿಗಿಳಿದ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿದೆ. ಅಂಗ್ಲ ಕವನಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ 'ಬಾನಕ್ಕಿಗೆ' 'ಚಿಟ್ಟಿಗೆ', ಪ್ರಭಾಸದ ಆರಂಭದ ಸಾಲುಗಳು, 'ಜಗುಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರ' ಇವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪೈಯವರ ಕವನಗಳು. ಪ್ರಭಾಸದ ಆರಂಭದ ಸಾಲುಗಳಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಮುದ್ರದ ಚಿತ್ರಣ ಆಕರ್ಷಕವಾದುದು. "ಉರುಳುರುಳು ಹೊರಳು ಹೊರಳಾಡು ನೀಲಾಂಬೋಧಿ" ಎಂಬ ಸಂಭೋದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ಒಂದು ಪ್ರಚಂಡ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಭೂಯಿಷ್ಯವಾದ ಶೈಲಿ ಕಡಲಿನ ರೌದ್ರತೆಯನ್ನು ಮೊನಚುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. 'ಜಗುಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರ' ಪೈಯವರ ಭಾವಗಳನ್ನು ಸ್ಪಂದಿಸಿಗೊಳಿಸಿದ ಕವನ. ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಕ್ಷತ್ರವೊಂದು ಒಟಿಯಾಗಿ ಅಗಾಧವಾದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದುದೇ ಈ ಕವನದ ವಸ್ತು. 'ಒಟಿಯೆ ತೊಳಲಿತು, ಒಟಿಯೆ ಬಳಲಿತು, ಒಟಿಯೆ ಕಳಲಿತು' ಎಂಬ

ಸಾಲುಗಳ ಮೂಲಕ ಅದುವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಬಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದ ಬೆಳಕಿನ ಕಣವೊಂದು ಸಮುದ್ರ ಸೇರಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಕ್ಷತ್ರದ ನಶ್ವರ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ಕವಿಗೆ ಅನುಕಂಪವಿದೆ. ಗಮನಿಸಬಹುದಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಕವನವೆಂದರೆ 'ಮಿಂಚುಳ್ಳಿ'. ಬಣ್ಣದಬಳ್ಳಿ ಮರಿಮಿಂಚುಳ್ಳಿ ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲೆ ನಿನಗೀಮಿನುಗಾಕೆಯೆನಲ್ಲೆ? ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗುವ ಕವನ ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನದು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಬಣ್ಣ. ಆ ಬಣ್ಣ ಮಿಂಚುಹುಳದಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಕವಿಗನಿಸಿದ್ದು ಮಿಂಚುಳ್ಳಿ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ ಮಗಳೆಂದು. ಕವನದ ತುಂಬ ಇದರ ಗುಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಗುಣಕ್ಕೆ ಕವಿ ಗುರುತಿಸಿದ ಪ್ರೇರಣೆ ಇನ್ನೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು; ಹೊಳಪಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಮುತ್ತೈದೆಯ ನತ್ತು. ಸದ್ದಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಲಲನೆಯರ ಉಲಿ. ಈ ಸಾದೃಶ್ಯಕಲ್ಪನೆ ಬೇರೆಲ್ಲಾ ಕಾಣದು. ತನ್ಮೂಲಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಕವಿ ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರು ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭವೊಂದಿತ್ತು. ಅದು ಅವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯ ನಿಧನದ ನಂತರ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕಯ್ಯರರ ಜೊತೆ ತಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. "ಕಾವ್ಯದ ಗತಿ ತೀರಾ ಮಾರ್ದವ, ನವರಸಪೂರ್ಣ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೈಹಚ್ಚಿದಾಗ ಮತ್ತೆ ರಸಲೋಕದ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ ಜೀವನ, ಲೌಕಿಕ ಸುಖದ ಸವಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮರುಕಳಿಸಲು ಆಸ್ವದವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಮರೆತು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ನನ್ನ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯೆಂದರೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಕೆಲಸ. ಸ್ವಲ್ಪಸತ್ಯ ಅರ್ಥಸತ್ಯ ತಿಳಿದರೆ ಸಾಲದು. ಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯದ ಅರಿವಾಗಬೇಕು. ಆ ಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯದ ಅರಿವಿಗೆ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಶರಣ ಹೋದೆ." ಇಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿಯ ಅಗಲಿಕೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವರ ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧಕನಿರಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಗುಣದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಚೇತರಿಕೆಯ ನಂತರದ ಕವನಗಳೆಲ್ಲ 'ನಂದಾದೀಪ'ದಲ್ಲಿವೆ. ಪತ್ನಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಅನುರಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಬಗೆಗಿನ ಭಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಗಿಳಿಬಿಂಡಿನ 'ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ನಂದಾದೀಪದ ಮುನ್ನುಡಿಯಿದ್ದಂತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಪಂಚವೊಂದು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಪೈಯವರ ಭಕ್ತಿಯ ಕುರಿತು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರರು ಹೇಳಿದ "ಭಕ್ತಿ ಭಾವನೆಯು ಪೈಯವರ ತರುಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಲೆದೋರಿ ಆಜೀವವಾಗಿ ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ಬೆಳಗಿದ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಅಂಶವಾಗಿದೆ" ಎಂಬ ಮಾತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅನೇಕ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನಾವರಣವಿದೆ. 'ಮನಸೆ ನಾಕಂ ಗಡಾ, ಮನಸೆಗಡ ನರಕಂ, ಮನಸೆ ದಿವನರಕದಾರೋಹಮವರೋಹಂ, ನನ್ನ ನಾಕವಿದೊಂದೆ ನಿನ್ನ ಕಾಂಬೆರಕಂ, ನರಕಮಿದೊ ಕಾಂಬೆನೆಂದೆಂಬ ಸಂದೇಹಂ" ಇಲ್ಲಿ ನಾಕ-ನರಕಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಕಾಣುವಿಕೆಗೂ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು. ಕವಿಯ ಪಾಲಿಗೆ 'ನಾಕ' ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರೀತಿ. ಅದರ ಬಗೆಗಿನ ಸಂದೇಹವೇ ನರಕ. ಮರಣವು ಬಾಳುವೆಯಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಮಡುಗಟ್ಟಿದ ದುಃಖವನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸುವ ಗುಣ ಇಲ್ಲಿ ಕವನಗಳಲ್ಲಿದೆ. 'ಹೃದಯರಂಗ' ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಕವನಸಂಕಲನ. ಇಲ್ಲಿ ಹೃದಯಸ್ವರಿಯಾದ ಕವನಗಳು ಮತ್ತು ಕಥನಕವನಗಳಿವೆ.

ಮಾನವೀಯತೆಯಿಲ್ಲದ ಯಾವುದೇ ರಾಷ್ಟ್ರ ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕಟ್ಟಿದರೆ ಅದು ಅಧಃಪತನ ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕವಿ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. 'ಅಣುಬಾಂಬು' ಕವನವನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಜಗವೆಲ್ಲ ತನಗೆ ಎಂಬ ಅಮೇರಿಕಾದ ನೀತಿಯ ಬಗೆಗೆ, ಹಿರೋಶಿಮಾದ ಅನಾಹುತವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮನುಷ್ಯನ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ವರ್ತನೆಗೆ ಬೇಯುವ ಕವಿ ಮನಸ್ಸು 'ಕಾಯುತಿದೆ ಕಾಲ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಫಲ ನೀಡೆ, ತಮ್ಮಾಯುಧದಿ ತಾವೆ ಮಡಿದವರು ನೋಡೆ' ಎಂದು ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾಡು-ನುಡಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಪೈಯವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿದೆ. 'ಭಾರತವೆ ನನ್ನಸಿರು ನನ್ನೊಗೆದ ಬಸಿರು, ಭಾರತಾಂಬೆಯ ಭಕ್ತಿ ನನಗಾತ್ಮ ಶಕ್ತಿ' ಯೆಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪೈಯವರ ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದುದು. ಅವರು ಬರೆದದ್ದೆಲ್ಲ 'ಸ್ವಾಂತಸುಖಾಯ'ವೇ ಹೊರತು ಮೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲ. ಇವರ ಬಹುಭಾಷಾ ಪ್ರವೀಣತೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಲೆಬಾಗುವಂತದ್ದು. ಸತಾನೈಷಣೆಗೆ ಪರ್ಯಟನೆ ಕೈಗೊಂಡ ಈ ಕವಿ ಜ್ಞಾನಜಂಗಮನೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. 'ನಂದಾದೀಪ' ಹಚ್ಚಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪೈಯವರು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ

1. ಜನಾರ್ದನ ಭಟ್ (ಸಂ) ಶತಮಾನದ ಕಾವ್ಯ(೧೯೦೦-೨೦೦೦) ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಕಾಂತಾವರ, ೨೦೦೧
2. ಶಿವಾಜಿ ಜೋಯಿಸ್ (ಸಂ) ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಮಗ್ರ ಕವಿತೆಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಉಡುಪಿ, ೨೦೦೮.
3. ಸೌಮ್ಯಲತಾ. ಪಿ. ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ, ಕನ್ನಡವಿಭಾಗ.
4. ಡಾ. ಜಿ. ಶಂಕರ್ ಸರಕಾರಿ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು. ಅಜ್ಜರಕಾಡು-ಉಡುಪಿ.